

Naročnina
Dnevna izdaja
za državo SHS
mesечно 25 Din
polletno 150 Din
celoletno 300 Din
za inozemstvo
mesечно 40 Din
nedeljska izdaja
celoletno v Jugoslaviji 120 Din, za inozemstvo 140 D

SLOVENEK

S tedensko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Cene oglasov
Istotip, peti vrsta
mali oglašji po 150
in 2 D, večji oglašji
nad 45 mm višine
po Din 2-50, veliki
po 3 in 4 Din, v
uredniškem delu
vrstica po 10 Din
p. Pri večjem g.
naročilu popust
Izide ob 4 zjutraj
razen ponedeljka
in dneva po prazniku

Uredništvo je v Kopitarjevi ulici št. 6/III
Rokopisi se ne vračajo, neizbrani
pisma se ne sprejemajo - Uredništvo
telefon št. 2050, upravnštvo št. 2328

Informativen list za slovenski narod

Uprava je v Kopitarjevi ulici št. 6 - Celovni
račun: Ljubljana št. 10.650 in 10.349
za inzerate, Sarajevski št. 7363, Zagreb
št. 39.011, Praga in Dunaj št. 24.797

Največja banka sveta

Konferenca strokovnjakov je rodila čisto nepričakovan rezultat. V začetku se je mislilo, da bo glavno vprašanje pariške konference strokovnjakov določitev zneskov, ki jih ima plačati Nemčija na račun reparacij, sedaj pa je postalo glavno vprašanje, kako izvršiti vsa ta plačila.

Na plenarni seji strokovnjakov je bilo namreč predlagano, da se ustanovi velika mednarodna banka, Clearing Bank, ki naj čisto po privatno-gospodarskih načelih prevzame izplačevanje reparacij. Ta banka bi razpolagala čez ogromne vloge deviz in bi mogla zato čisto določiti tečaj vseh valut. Zato se predlaga, da naj bi bile velike emisijske banke soudeležene pri tej banki, ki bi imela svoj sedež na Holandskem. Organizacija te velike, osrednje svetovne banke bi bila izvedena tako, da bi Nemčija vsa svoja reparacijska plačila oddajala tej banki, ta pa bi jih po čisto trgovskih načelih oddajala naprej zavezniškim upnikom. Kompetentna banka pa bi šla še dalje in bi ona določevala, katere vsote bi bile lahko transferirane in obenem bi določevala višino reparacijskih plačil v dobavah.

Mimogrede in neoficijsko pa se že tudi predlaga, da bi ta osrednja banka prevzela tudi izplačevanje vseh medzavezniških medvojnih dolgov in kakor se govori bi bila Amerika za tako rešitev.

Vrhovno vodstvo banke bi obstajalo iz odbora devetorice. Upniški narodi bi dali štiri člane, Nemčija bi imela dva, nadaljnja dva bi imele velike banke, enega pa Amerika in ta bi bil tudi predsednik banke. Po vsej verjetnosti bi torej bili v odboru devetorice trije Amerikanci (eden kot zastopnik Amerike, eden za ameriške banke in predsednik), dva Nemci, dva ali en Anglež, eden ali dva Francozi in en Italijan. Premoči Amerike bi bila torej absolutno zagotovljena, kar bi na vse zadnje odgovarjalo tudi veliki dejanski finančni premoči, ki jo ima Amerika nad vsemi drugimi državami.

Pristaši tega predloga poudarjajo, da bi bilo z ustanovitvijo te velike osrednje banke docela depolitizirano reparacijsko vprašanje. Nadalje bi bilo poskrbljeno za gladko izplačevanje reparacij, nemško gospodarstvo pa bi bilo obvarovano pred prevelikimi žrtvami in bila tako plačilna možnost Nemčije ohranjena.

Na drugi strani pa se oglašajo tudi težki ugovori proti ustanovitvi te banke. Mednarodna Claring banka bi razpolagala z naravnost neverjetnimi denarnimi sredstvi in tudi največje sedanje banke bi bile v primeru z njo le srednje banke. Nova banka bi naravno imela na vso kreditno politiko, na borzo in na vse valute merodajen vpliv in vse svetovno gospodarstvo bi se dejansko vrtilo le po volji osrednje banke. Mednarodni finančni svet bi postal s to banko dejanski gospodar svet in odbor devetorice dejanska svetovna vlada.

Ta premogočen vpliv nove osrednje svetovne banke je največji argument proti njej. Je pač mogoče, da bo odbor devetorice uporabil svoj dominanten vpliv v dobro ljudstva in za najboljši napredek gospodarstva vseh narodov, toda ni tudi izključeno, da bi mogel odbor devetorice in finančniki, ki bi ga dirigirali, ta svoj vpliv tudi zlorabiti. Posledica tega pa bi bila, da bi ves svet delal in trpel le za teh devet finančnih magnatov in da bi trpeli interesi narodov, zlasti manjših.

Zato je čisto naravno, da se vedno bolj oglašajo zahteve, ki hočejo videti sigurno jamstvo, da silna moč osrednje banke ne bo zlorabljena. Nova reparacijska banka bi pač smela biti samo organizacija za ureditev reparacijskih plačil, ne pa sila, ki bi diktirala vsemu svetu.

Načrt pariških strokovnjakov je v svoji zamisli na vsak način grandiozen in odpira perspektive, da bi se moglo človeku zavrteti. Toda na višini bo ta načrt šele tedaj, ko bo mogel svet prepričati, da ni v njem nobene nevarnosti za posebno življenje in posebne interese narodov, da je skratka le instrument v rokah evropskih narodov, ne pa njen diktator.

Solni monopol bo odpravljen

Belgrad, 8. marca. (Tel. »Slov.«) Monopolna uprava bo iz solarn v Kreki jemala 5000 vagonov soli letno. Produkcija se bo morala zmanjšati za 1500 vagonov. S to redukcijo bo treba reducirati tudi delovne moči. Solarne so predlagale, da bi se solni monopol ukinil in da bi se solna kupčija postavila na enostavno trgovsko podlago.

Solidarnost Poljske in Grške z Malo antanto

Zastopniki manjšin nezadovoljni z odgoditvijo manjšinskega vprašanja - V manjšinskem vprašanju Mala antanta, Poljska in Grška solidarne

(Od našega posebnega poročevalca.)

Zeneva, 8. marca. (Tel. »Slov.«) Kakor smo že poročali, se je debata o manjšinskem problemu končala s kompromisom ter se je izvolil poseben odbor trojice, ki bo vprašanje proučil in podal poročilo na junijskem zasedanju. V odboru so Chamberlain, Spanec Quinones in Japonce Adazi. Vse države, ki so obvezane po odredbah o postopanju z manjšinami, lahko temu odboru do 15. aprila pošljejo svoje pripombe in želje o praktičnem izvajanju predpisov glede manjšin. Podlago tvori Stresemannov in Dandurandov predlog za spremembo sedanjega predloga. Po 15. aprilu ne pride v poštev nobena pritožba katerekoli države več.

Ta sklep je v zvezi s sklepom odbora pravnikov, ki je sklenil, da se odkloni zahteva Litve, da naj njen zastopnik prisostvuje razpravam, ki jih bo imel Svet o spremembi postopanja za manjšinske pritožbe.

Ta rezultat je med zastopniki mednarodnih organizacij manjšin izval neugodno razpoloženje in napravil slab vtis. Nadejali so se, da bo Svet v sedanjem zasedanju prišel do končnoveljavnih sklepov v zvezi z zahtev manjšinskih kongresov. Posebno neugodno je vplivalo na manjšine, da je proti načelom in predlogu, izraženim od Stresemanna, posebno ostro nastopil angleški zunanji minister Chamberlain.

Prav tako nesimpatično so sprejeli sestavo odbora trojice zastopniki manjšin. Kajti Chamberlain in Quinones de Leon nista pokazala posebnega zanimanja za manjšine. Japonce Adazi pa je popolnoma nevtralen. Pričakovati je, da bodo organi mednarodnih manjšinskih organizacij pričeli z zelo potencirano propagando, da bi vsaj v juniju imeli večji uspeh, kakor doslej.

Z ozirom na te sklepe so se sestali tudi zastopniki male antante, Poljske in Grčije, da se posvetujejo o predlogu, ki naj se pošlje odboru SDN do 15. aprila. Tej konferenci je predsedoval poljski zunanji minister Zaleski. Ker so tudi v tem vprašanju mala antanta, Poljska in Grčija nastopale skupno, je bilo sklenjeno, da se tudi v bodoče nastopa skupno v vseh vprašanjih, ki so v zvezi z manjšinskimi vprašanjem. Vlade teh držav bodo takoj sestavile svoje predloge, ki se bodo predložili omenjenemu odboru. Na konferenci je vladalo popolno soglasje v načelu in v podrobnostih.

gal izrecno, da se ne stori nič, kar bi prekoračilo črke pogodb o manjšinah, če na to formalno ne pristanejo zainteresirane države Poljska, Rumunija, Češkoslovaška, Jugoslavija in Grška.

Več ni bilo dosegljivo

London, 8. marca. (Tel. »Slov.«) »Daily Telegraph« izjavlja, da je ustanovitev odbora trojice vse, kar se je moglo pričakovati od Sveta Društva narodov. Poskus, prenatlagiti se pri odločitvi v tem za bodočnost Evrope tako važnem vprašanju, bi bil usoden. Pritožbe manjšin so deloma upravičene radi poskusov raznarodovanja v državah, katerim manjšine pripadajo. Na drugi strani pa se mora manjšinam, še bolj pa njihovim sonarodnjakom onstran mej čisto očitati, da njihovo postopanje kaže pomanjkanje lojalnosti napram državi, katerim so pridružene. Naloga Društva narodov je, da tako postopanje onemogoči na obeh straneh.

Prihodnje zasedanje Društva narodov v Španiji

Zeneva, 8. marca. (Tel. »Slov.«) Španska je povabila Svet Društva narodov, da se prihodnje zasedanje Sveta vrši v Madridu. Smatra, da bo vabilo jutri pred zaključkom zasedanja sprejeto soglasno. Misli se, da bo pri tem merodajen ozir na pravkar vrnivšo se špansko vlado in pa vpliv južnoameriških članic Sveta.

Spor zaradi Belja

Kakor smo že poročali, sta se sestala v Zenevi g. Kumanudi in madjarski zunanji minister dr. Valko, da se konča spor zaradi Belja. Na tem sestanku je bil dosežen sporazum glede postopanja v sporu.

Mešano razsodišče sodišče za naše in madjarske spore se bo sestalo po vsej verjetnosti maja meseca v Haagu. Naš zastopnik dr. Arandjelović bo član tega sodišča in bo najprej zahteval, da sodišče najprej razpravlja o svoji kompetenci in da ne razpravlja o sporu glede Belja samem. Če sodišče ne bi hotelo sklepati o svoji kompetenci, potem pride vse vprašanje zopet pred Svet Društva narodov in sicer na junijsko zasedanje. Svet bi potem zahteval od stalnega mednarodnega sodišča v Haagu, da poda svoje mišljenje o kompetenci mešanega arhičnega sodišča za spore med našo državo in Madjarsko.

Praktičen rezultat tega sporazuma je v tem, da se bo v sporu zaradi Belja šlo po poti, ki jo je predlagala naša država.

Na sestanku pa se je govorilo tudi o drugih sporih, ki so bili sproženi od mešanega arhičnega sodišča. Predvsem gre zaradi onih veleposesestev, ki so bila last madjarskih državljani in so prišla pod udar naše agrarne reforme. Sličen spor imajo z Madjarsko tudi Čehoslovaki in Romuni, samo v mnogo večjem obsegu kot mi.

Na koncu pa se je bilo govora tudi o ratifikaciji že sklenjene trgovinske pogodbe med našo državo in Madjarsko, da bi med obema državama zavladala čim preje normalni odnosi.

Pirotska konierenca

Pirot, 8. marca. (Tel. »Slov.«) Dopoldne in popoldne se je vršila seja mešane jugoslovansko-bolgarske komisije, o kateri se je izdal ta-le komunik: Bolgarski delegat Karadžov je še vedno bolan. Sedaj mu je mnogo bolje. Komisija nadaljuje sedaj na zaključitvi zapisnika obeh delegacij. Ti posli so se danes končali, jutri pa se bodo obravnavala ostala vprašanja, ki so na programu te konference.

Vprašanje cerkvenega zakona

Komisija za izdelavo splošnega državlanskega zakonika se je z vsemi glasovi izjavila, da bodi po novem zakoniku cerkveni zakon obvezen, dočim bi bil civilni zakon dovoljen le v izjemnih slučajih.

V zvezi s tem je izjavil visok dostojanstvenik pravoslavne cerkve, da je pravoslavna cerkev odločno za obligaten cerkveni zakon. Na tem ne morejo nič spremeniti razne ankete o civilnem in cerkvenem zakonu, ki se vrše po raznih listih. Če je bila vpoštevana želja pravoslavne cerkve, da ostane stari kodex, mora biti tem bolj vpoštevana njena prva želja, da se cerkveni zakon uvede v državljanski zakonik.

Javna seja Sveta Društva narodov

Gornje-šlezijško vprašanje odloženo - Finančna podpora napadenim državam - Radio-postaja Društva narodov

Zeneva, 8. marca. (Tel. »Slov.«) Štiri nemške in dve poljski manjšinski pritožbi iz Gornje Šlezije so bile odgojene, ker se bodo med obema delegacijama vršila še direktna pogajanja.

Zato se je na seji Sveta Društva narodov razpravljalo samo o zelo zanimivem poročilu kubanskega delegata Agueroa o delovanju finančnega odbora, posebno pa o finskem načrtu ustanovitve finančne pomoči Društva narodov za one države, ki so postale žrtev napada ali katerim ta grozi. Šele v sedanjem zasedanju se je finančni odbor končno dogovoril o finančnih možnostih te izvedbe in pripravil načrt konvencije, ki bo razposlan vsem članicam Društva narodov in ki se naj sprejme meseca septembra na plenarnem zasedanju Društva narodov.

Dodatno k poročilu finančnega odbora je stavil finški zunanji minister Prokopen se dva predloga: 1. finančna pomoč se mora, da bo učinkovita, dati čim prej in se mora torej skrbeti za to, da se sklep Sveta Društva narodov v primeru grozeče nevarnosti izvede nemudoma.

V nedeljo podpis pogodbe z Grško

(Od našega posebnega poročevalca.)

Zeneva, 8. marca. (Tel. »Slov.«) Danes dopoldne sta se prvič uradno sestala namestnik jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Kumanudi in grški zunanji minister Karapanos. Razgovoru so prisostvovali na grški strani ravnatelj političnega oddelka zunanjega ministrstva Politis (katerega ni zamenjati s profesorjem grškega državnega prava istega imena) in poslanik Polihroniades, na jugoslovanski strani pa bernski poslanik Šumenkovič in izvedenec pri solunskih pogajanjih Subotič. Predvideva se, da se bo grško-jugoslovanska prijateljska pogodba in solunski protokol podpisal v nedeljo dopoldne ob 11. uri v hotelu De Bergue.

Zeneva, 8. marca. Pod predsedništvom našega poslanika v Bernu dr. Šumenkoviča so se danes sestali grški in jugoslovanski strokovnjaki in pregledali besedilo zapisnika o sklenjeni konvenciji. Posvetovanja so trajala več ur. Verjetno je, da se bo konvencija podpisala v enem ali dveh dneh.

SESTANEK MED KUMANUDIJEV IN VALKOM

(Od našega posebnega poročevalca.)

Zeneva, 8. marca. Velika važnost se daje v diplomatskih krogih sestankom, ki sta jih imela zastopnik našega zunanjega ministra dr. Kumanudi in madjarski zunanji minister Valko.

2. Finančni odbor naj prouči tudi vprašanje kratkoročnih kreditov.

Briand je predlagal, da se načrt v končni obliki predloži tudi članicam Društva narodov, da morejo pristaviti svoje pripombe. Nato je bilo v prisotnosti delegatov Grčije in Bolgarske odobreno poročilo o finančni sanaciji teh držav in o naseljevanju bolgarskih in grških beguncev.

Končno je Svet D. N. razpravljaj o ustanovitvi radio postaje Društva narodov v Švici. Švicarski zvezni predsednik Motta je naglašal svojo skrb za švico in popolno ohranitev njene nevtralnosti. S. D. N. bo to vprašanje reševal jutri in pride potem meseca septembra pred plenarno zborovanje D. N.

Tajna seja Društva narodov

Zeneva, 8. marca. (Tel. »Slov.«) Po javni seji je imel S. D. N. dolgotrajno, strogo tajno sejo, od katere so bili izključeni tudi vsi uradniki tajništva D. N., razen potrebnih funkcionarjev. Pri tem je šlo za vstop Združenih držav v mednarodno razsodišče in za možnost, kako bi se mogla aranžirati konferenca držav članic pri razsodišču ob soudeležbi Združenih držav.

Burov pri Kumanudiju

Zeneva, 8. marca. Danes ob 17.30 je bolgarski zunanji minister Burov obiskal namestnika jugoslovanskega zunanjega ministra dr. Kumanudija, da razpravlja z njim o instrukcijah, ki naj se dajo v Pirotu zbranim zastopnikom glede trgovinske pogodbe. Kakor doznava Vaš dopisnik, napredujejo pogajanja zelo dobro in zaključek trgovinske pogodbe bi pomenil končni začetek res dobrih odnosov med Jugoslavijo in Bolgarsko in s tem zelo važen korak za pomirjenje Balkana.

Odbor trojice se sestane 15. IV. v Londonu

Paris, 8. marca. (Tel. »Slov.«) »Petit Parisien« poroča iz Zeneve, da se je pri določevanju Adazijevih soporočevalcev vpošteval nemški veto proti imenovanju Scialoja z ozirom na južnotirolsko vprašanje. Nemci pa so šele po trdem boju mogli doseči imenovanje Quinones de Leona. Chamberlain pa je bil izvoljen soglasno. Ta odbor trojice se bo sestel v Londonu že 15. aprila, ker bi Chamberlain sicer pozneje radi angleških volitev ne imel časa. Soglasno je bil sprejet predlog Male antante, da se sedaj veljavni postopek za varstvo manjšin ne more spremeniti brez prejšnjega pristanka neposredno udeleženi vlad.

Paris, 8. marca. (Tel. »Slov.«) Pariški listi so zadovoljni, da se je manjšinsko vprašanje rešilo s tem, da se je imenoval tričlanski odbor, pristavljajo pa, da predlogi tega odbora nikakor ne smejo prekoračiti okvirja sedanjega postopka. Po »Petit Parisien« je Briand predla-

Protokol Litvinova - sovjetska komedija

Moskva, začetkom marca.

Ob priliki enajste obletnice rdeče armade so sovjetski slavnostni govorniki zlasti povdarjali mednarodno politično važnost vojaške vzgoje v sovjetski republiki in tesno zvezo, ki veže rdečo vojsko s komunistično internacionalo. Isti smisel ima tudi prvih 13 gesel, ki so v manifestu za proslavo desetletnice kominterne. To ni nič novega, je pa pomembno vsled tega, ker se vrši vse to naglašanje važnosti rdeče armade tik po objavi Litvinovega protokola; kakor se imenuje sovjetski dostavek k pacifističnemu Kellogovemu paktu.

Na vseh zborovanjih vojakov, po vseh šolah in sovjetskih uradih so naglašali sovjetski govorniki, da je sovjetska diplomacija le neprostopoljna udeležena pri komediji, ki se ji pravi pakt Litvinova in ki se predvaja okoli britanskega evropsko-ameriškega pacifizma. Sovjetska diplomacija nastopa proti svojemu prepričanju, če sodeluje pri posvetovanjih, sestavi in podpisu takih brezpomembnih mednarodnih aktih, kakor je Kellogov pakt. Prav tako pa igra sovjetska diplomacija le komedijo, kadar se vsede za eno mizo z zastopniki imperialističnih sil.

Med vsemi temi govori sovjetskih govornikov je zlasti značilen govor profesorja na moskovski vojni akademiji. Njegov govor je analiza položaja na zapadni meji sovjetske Rusije in se v glavnem strinja z mnenjem najvišjih sovjetskih vojaških krogov. Osnovne misli tega referata so v glavnem te:

Dopolnilni protokol h Kellogovemu paktu (protokol Litvinova) ni niti najmanj spremenil odnošajev sovjetske republike do svojih zapadnih sosedov. Sovjeti so bili pri sklepanju tega protokola iniciativni samo za to, da bi dvignili svoj mednarodni ugled. Če že kroži na diplomatičnem trgu Kellogov papir, zakaj ne bi vrgel na trg tudi Litvinov sličen papir? Sovjeti niso prav nič tvegali in vendar so mogli računati z gotovim dobičkom, pa naj bi Poljska podpisala ali pa odklonila protokol Litvinova. Ta protokol ni noben barometer, ki bi mogel napovedati, če bo na zapadu mirno ali vojno vreme. Čeprav je bil podpisan Litvinovov protokol, vendar ne smemo računati z daljšo odložitvijo vojne nevarnosti! Ravno tako se more vojna vsak hip sprožiti! Vrednost protokola je le v tem, da nam pove, katere države bi v slučaju vojne šle proti nam.

Nad vse znatljivo je, da je Romunija podpisala protokol, Finska pa ga odklonila, kar je bilo proti prvotni zamisli Litvinova. Čeprav so trenutno odnošaji s Finsko korektni, so vojaški strokovnjaki vendarle vznemirjeni, ker ni Finska podpisala protokola Poljska in Romunija morata pričeti vojno proti sovjetom le na zelo dolgi fronti in morate vsled tega do skrajnosti napeti vse sile države ter se morate pripravljati še leta dolgo. Finska pa, neposredni sosed Leningrada in morske trdnjave Kronstadt, bi mogla nenadno napasti ta nad vse važno življenjsko središče sovjetske države in s primerno uporabo modernih sredstev prizadeti težko škodo. Seveda ne bo Finska sama nikdar tvegala tega napada, toda glavni nasprotnik sovjetov je Anglija, ki že od vsega pričetka išče priliko za intervencijo. In Anglija je nasprotnik, s katerim morajo sovjeti vedno računati. Zato bi imela izjava nevtralnosti s strani Finske največji pomen za soviete. Dejansko jamstvo za mir pa bi bil le prijateljski pakt Finske z Rusijo. O tem pa žal ni niti govora. Stalna nasprotja s Poljsko in večer preprič z Romunijo zaradi Besarabije pomenijo mnogo manj za nezmanjšano nevarnost protisovjetske vojne, ko pa hladno ponašanje Finske. Finska je tem bolj nevarna, ker je gospodarsko in politično neprimerno bolj konsolidirana, ko pa ostale baltične države, ki so vse več ali manj od Vel. Britanije odvisne. Finska bi mogla voditi čisto svojo in neodvisno politiko in postati aktiven pionir miru. Mesto tega pa se pridružuje molče in zavestno krogu sovjetskih sovražnikov in postaja tako prednja straža za napad na sovjetsko unijo.

Po tej za soviete žalostni konstataciji pa je govoril profesor vojne akademije o pomenu Nemčije za ustvaritev čisto zaključene protisovjetskega bloka. V zapadni Evropi očitno še vedno upajo, da bodo pridobili Nemčijo za protisovjetsko politiko. V tem slučaju pa bi v resnici postala obkrožitve za soviete nad vse nevarna. Zato mora sovjetska vlada neprestano delati za utrditev deželne obrambe in zato mora biti rdeča armada vedno pripravljena za nastop.

To neprikrito priznanje, da je bil protokol g. Litvinova samo komedija, je na vsak način dragoceno. Nerazumljivo pa je, zakaj se sovjeti razburjajo, če niso mogli za to komedijo dobiti tudi Finske in če sta Poljska in Romunija tudi po podpisu protokola čuječi. Tudi fronta, ki bi jo radi razgrnili sovjeti, ni tako nedolžna, kakor bi hoteli dopovedati Evropi.

Konec zasedanja velikega sveta

Rim, 8. marca (Tel. >Slov.<) Včeraj je Veliki fašistovski svet končal svoje zasedanje. Ker 10. obletnica ustanovitve fašistev sovpada z dnem volitev, se letošnji nabor črnih srajc, na katerem bo 80.000 naraščajnikov stopilo v vrste milice in stranke, preloži na dan 21. aprila. Ob tej priliki bo g. Mussolini naslovil na fašiste poslanico.

Dunajska vremenska napoved: Menjaje oblačno, po večini zjutraj zmeren mrz, po dnevi južno.

Mehikanski vstaši prodirajo

New York, 8. marca. (Tel. >Slov.<) V mestu Mexici je življenje zopet normalno. Cene so padle, tiskovna cenzura je odpravljena. General Aguirre je z maloštevilnimi četami pobegnil proti jugu v džungle, dočim so ostale njegove čete v razsulu. Tudi mornarica se je zopet podvrgla vladi.

Na drugi strani pa se zdi, da vstaši na severu in na obali Tihega morja prodirajo. Četam generala Escobarja se je posrečilo, potem, ko so se umaknile iz Montereyja, da so razdrli železniško progo in ušli zasledovanju vladnih čet. Nato pa so se v provinci Durango združili z vstaši provinc Durango in Chihuahua. Pri Saltilu je Escobar zajel 3000 mož

vladne vojske in koraka sedaj z 10.000 možmi proti Mexici. Vstaši prodirajo tudi v provinci Zacatecas in so zavzeli glavno mesto isega imena. Vlada se jim hoče postaviti nasproti pri Sant Louis-Potosi. Pri Culiaci, glavnem mestu province Sinaloa, so se morale vladne čete umakniti proti jugu v provinco Nayarit. Tudi iz Sonore prodirajo vstaši proti jugu. V provinci Sonora je bila včeraj prvič od leta 1926 zopet javna služba božja.

New York, 8. marca. (Tel. >Sl.<) Tudi pri Juarezu so vstaši v ofenzivi. Vladne čete, ki so se zelo utrdile, so obkoljene in se morajo počasi umakati. Opoldne so morale predati mesto Juarez.

Delovni program zakonodajnega sveta

Belgrad, 8. marca. (Tel. >Slov.<) Vrhovni zakonodajni svet, ki se sestane dne 14. marca, bo poleg odvetniškega zakona in zakona o korupciji obravnaval spremembe zakona o državnih pravniki. Ta zakon o državnih pravniki potrebuje spremembe z ozirom na spremenjeni sodniški zakon, ker se nanj večkrat sklicuje. Materijalne spremembe zakona o državnih pravniki ne bodo druge kot te, da sedanjih vrhovni državni pravnik stopi na mesto tistega vrhovnega državnega pravdnika, ki bo postavljen šele takrat, ko se bo ustanovilo kasacijsko sodišče za vso državo. Dosedanji namestniki bodo izenačeni z namestnikom višjega državnega pravdnika. Kot je znano, se je z razveljavljenjem ustave razveljavila glede

kasacijskega sodišča tudi določba, da je za vso državo eno kasacijsko sodišče s sedežem v Zagrebu. Tudi zakon o sodnikih v novi spremenjeni obliki ne določa o kasaciji drugega kot to, da se bo kasacijsko sodišče ustanovilo s posebnim zakonom. Radi tega še ni gotovo, ali bo sedež kasacijskega sodišča v Zagrebu ali ne.

Kot nadaljnji zakon je omeniti zakon o obči upravi, ki ga proučuje stalna komisija za upravno ureditev države v notranjem ministru. Novo bo to, da državni svet in upravno sodišče odslej ne bosta več imela posla z disciplinarnimi zadevami uradnikov, ampak se te zadeve vrnejo senatu.

Poslovanje borz dela l. 1928

Belgrad, 8. marca. (Tel. >Slov.<) Osrednji odbor za posredovanje borz dela je izdal statistiko za 1928. Začetkom 1928 je prišlo v to leto iz leta 1927 2252 moških in 522 ženskih. Tekom leta 1928 se je borzam dela prijavilo 125.000 moških in 13.652 ženskih. Ponudeni mest od strani delodajalcev 32.500 za moške in 4294 za ženske. Izvršenih posredovanj je bilo 22.110 za moške in 3591 za ženske. Brez posredovanja borze dela je bilo zaposlenih 97.240 moških in 9521 ženskih. Koncem 1928 je bilo

nezaposlenih 8630 moških in 1662 ženskih. Odstotno razmerje prijavljenih in ponudjenih mest je 27 odstotkov. Med prijavo in izvršenimi posredovanji je razmerje 18,4 odstotka, med ponudjenimi mesti in izvršenimi posredovanji pa 68,3 odstotka. V teku te dobe se je izdalo redne podpore 1.482.408,75 Din. Izredne podpore 157.105 Din. Podpore za potovanje 205.997,55 Din. Podpora za pot v naravi do 50.915 Din. Voznih listkov se je izdalo 74.570 v vrednosti 5.057.693,59 Din.

Burni prizori v francoski zbornici

Pariz, 8. marca. (Tel. >Slov.<) Ze dalj časa trajajoča nervoznost radi latentne krize je danes v francoski poslanski zbornici dovela do izrednega pripetljaja. Prvič po več desetletjih je zbornica odklonila odobritev zapisnika prejšnje seje. Stvar bi bila sama po sebi brez pomena, toda dobitvev zapisnika se je odklonila zato, ker je bil protokol sestavljen »z nečednimi namenik«. V protokolu je namreč navedeno, da je komisija za zunanje stvari vložila v zbornici poročilo o zopetni pristavitvi misijonskih družb. Ta opazka je bila pristavljena samo zato, da bi se pred plenarom omogočila hitrejša razprava o zakonskem načrtu. Ker pa se komisija s tem

niti ni pečala, potem niti ne more obstojati tako poročilo, tem manj pa biti vloženo. Zato so se začeli na levičari burni protesti proti takemu protokolaranju. Več poslancev levice je očitalo vladi, da je v tej stvari porabila nečeden maneuver. Prišlo je do silno hrupnih scen. Mnogi poslanci so s pestmi grozili Poincareu, ki je bljed hotel stvar pojasniti. Izjavil je, da vlada pri tem ni imela nobenih postranskih namenov. Opozicija pa je ponovno kričala: »Demisija! Demisija!« Pri glasovanju je bil zapisnik odklonjen. Nato je nastal ogromen hrup, radi česar je predsednik sejo prekinil.

Alera ponarejene pogodbe likvidirana

V holandskem parlamentu je izjavil ministrski predsednik de Geer, da holandska vlada ni mogla preprečiti objave ponarejene vojne konvencije med Francijo in Belgijo. Edino, kar je mogla storiti holandska vlada, je bilo to, da je dala prizadetim tujim vladam priliko, da so zavzele svoje stališče do tega falzifikata. Holandska vlada je prepričana, da ne grozi Holandski od nobenega naroda nobena nevarnost. Končno je ministrski predsednik izrazil željo, da bi bila vsa ta nenadna alera čim prej čisto pozabljena. S to izjavo holandskega ministrskega predsednika so dobile vlade Francije, Velike Britanije in Belgije popolno zadoščenje in je smatrati zato vso zadevo za likvidirano.

Napad maskiranih roparjev v Belgradu

Belgrad, 8. marca. (Tel. >Slov.<) Ponoči med 11 in 2 zjutraj se je pod Avalo izvršil velik razbojniški napad. 10 oboroženih in maskiranih ljudi je napadlo dvoje tamošnjih kavarn ter razbijalo in streljalo tri ure. V obojestranskem boju je padlo okrog sto streliv. K sreči ni bilo težjih žrtev. Oba lastnika sta se branila do skrajnosti in zapirala prostor za prostorom. Lopovi so odnesli nekaj blaga, pohištva in denarja. Celotna škoda še ni ugotovljena. Ko sta obe družini klicali na pomoč, so roparji iz strahu okrog druge ure pobegnili.

Narodni svet korporacij

Milan, 8. marca. (Tel. >Slov.<) Veliki fašistovski svet je na predlog državnega podtajnika Bottaija odobril, da se ustanovi narodni svet korporacij, kot krona fašistovske delavske zakonodaje. Ta narodni svet bo s svojimi provincialnimi zastopstvi največji juridični organ za ureditev sodelovanja med delodajalci in delojemalci. S tem so končno ustanovljeni najglavnejši instituti fašistovske delavske zakonodaje na podlagi korporacijskega povelja.

Ratifikacija mednar. konvencij

Jugosl. vlada je sporočila tajništvu Društva narodov, da je ratificirala mednarodno konvencijo za odpravo trgovine z dekleti in otroki, konvencijo za preprečenje trgovine z nesramnimi spisi in konvencijo za poenostavljenje carinskih formalnosti iz l. 1923.

Drobne vesti

Milan, 8. marca. (Tel. >Slov.<) Finančni minister Mosconi si je v proračunu l. 1929-30 pridržal za izredne izdatke emisijo bonov.

Pariz, 8. marca. (Tel. >Slov.<) »Petit Parisien« javlja, da se je ministrski svet posvetoval o prošnji Trockega za dovolitev bivanja v Franciji in da prošnji ni ugodil, ker je še v veljavi med vojno izdani izgonni dekret.

Pariz, 8. marca. (Tel. >Slov.<) V kratkem bo izdana publikacija predvojnih dokumentov od leta 1870. do leta 1914. Publikacija bo izdala iz francoskega arhiva komisija učenjakov in diplomatov pod predsedstvom rektorja na Sorbonni Charletya.

Varšava, 8. marca. (Tel. >Slov.<) V vojnem procesu v Novem Gródeku sta bila od 14 obtožencev obsojena 2 radi vojnstva ne korist Sovjetske Rusije na 12 let ječe, 2 na 8 let, 1 na 6 let in 5 na 4 leta težke ječe. Centrala vojnstva je bila v Minsku. Namestniki so veliko število važnih vojaških dokumentov spravili v Rusijo.

Nove grške železnice. Železniška družba »Peleponesos« pogaja v Londonu za posojilo dveh milijonov funtov za zgradbo železnice Missolungi—Agrinion—Janina. Od Janine dalje hočejo napraviti železniško zvezo z Albanijo. Pospešila se bo tudi železniška zveza Brindisi—Carigrad, če se zgradi ta nova proga.

Pred kongresom Kuomintang. Sredi meseca se sestane v Nankingu vsekitajski kongres. Generali hočejo, da jim kongres zagarira njih predprave pred osrednjo vlado. Z japonske strani pa se poskuša izkoristiti nesoglasja, pa tudi komunisti razvijajo zelo živahno propagando. Njih položaj pa se je zelo poslabšal, ker so generala Fenga pridobili Japonci.

Delo reparacijske komisije. Strokovnjaki v reparacijski komisiji so na včerajšnji seji razpravljali o načrtu organizacije klinične banke. Pomisleki so bili le glede organizacije in pooblastil centralne banke. Razprava se bo nadaljevala v ponedeljek. Razpravljalo se je tudi o možnosti, da bi se Nemčiji dovolile kompenzacije za primer, da bi prostovoljno zvišala nezavarovani del anuitet. V krogih strokovnjakov je pa znatno padlo zaupanje v uspeh komisije.

Ministrski predsednik Udrišal je včeraj pri sprejemu časnikarjev z ozirom na vesti, da ni pravi šef vlade, izjavil: Vstopil sem v vlado na željo moje stranke, predsednika republike in na izrecno željo Svehle. Na svojem mestu, na katero sem bil poklican, ne bi ostal niti eno uro, če ne bi mogel igrati vloge, ki odgovarja resničnemu šefu vlade. To sem dolžen svojemu značaju, svojem razpoloženju in obljubi, katero sem dal Svehli.

Optantske vprašanje. Po tukajšnjih vesteh je gotovo, da se bo konferenca o madjarsko-romunskem optantskem vprašanju, ki je bila 20. februarja prekinjena v San Remu nadaljevala 15. marca na Dunaju. Konferenca v San Remu se je razdrila radi vprašanja višine odškodnine.

Odprava vizumov. Italijanska vlada je obvestila Madjarsko, da bo s 1. aprilom odpravila vizum pri potnih listih za madjarske državljane.

Po eksploziji v Zofiji. Takoj po eksploziji v bolgarskem arzenalu se je začelo domnevati, da navedbe, da so se v porušnem poslopju izdelovale signalne rakete, niso resnične, ker je bil učinek prevelik. Sum je postal še večji, ker so dotični kraj strogo zaprli in niso pripustili nobenega človeka blizu. Baže bodo velesile na predlog male antante vložile pri bolgarski vladi demaršo in zahtevalo pojasnilo o dogodku, kakor tudi o tem, kaj se je v onem oddelku arzenala izdelovalo.

Zagrebske vesti

Pred stanovanjsko krizo. V Zagrebu je doslej na sodišču 200 stanovanjskih odpovedi, tako da se je bati v maju velike stanovanjske krize.

Promet v Dalmaciji je vzpostavljen. Ni pa še vzpostavljena zveza med Zagrebom in Splitom.

Primorske vesti

Kongres za pospeševanje avioturizma v Italiji se vrši te dni v Opatiji. 7. marca so kongresisti na avtih napravili izlet v Postojno. Kongres je važen, ker bo pospešil gradnjo avtocest in prometa tudi v Julijski Benečiji. Zlasti se dela na dvigu prometa v Postojnskih in Skocijanskih jamah.

Veliko imen se je spremenilo v italijansko obliko zlasti v mestu Gorici. Tako je iz Medveška postal Orsini, neki Fikfak se prekrščel v Fiorelli, Gabersček se piše odslej Gabrielli, Gorjan je Montanari, Hofer je Alfieri, Knez je postal Duca, Martelanz je Martelli, Oblak je Nuvoletti, Ristič je postal D'Oristano, Rustjan bo nosil ime slavnega Rossinija, ni pa razumljivo, zakaj si je Žnider izbral ime Snidero, ne pa Saria.